

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ **(διαδικασία, μεθοδολογία, ανάπτυξη και μορφοποίηση)**

**ΠΠΣ Μηχανικών Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου και Μηχανολόγων
Μηχανικών Τ.Ε. του Τμήματος Χημείας ΔΙ.ΠΑ.Ε.
(με έναρξη εφαρμογής του από το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2019-2020)**

A. Διαδικασία εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας

1. Κάθε φοιτητής είναι υποχρεωμένος να εκπονήσει πτυχιακή εργασία με θέμα άμεσα σχετιζόμενο αφενός με το γνωστικό αντικείμενο (επιστημονικούς, ερευνητικούς, τεχνολογικούς στόχους) του Τμήματος και αφετέρου με τα πραγματικά ζητήματα παραγωγής και υπηρεσιών.

2. α) Τα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος υποχρεωτικά προτείνουν **δέκα (10)** θέματα πτυχιακής εργασίας (με μέγιστο τρία (3) εξ' αυτών θέματα ερευνητικού/πειραματικού χαρακτήρα) πριν την έναρξη του κάθε εξαμήνου. Τα θέματα, κατόπιν έγκρισής τους από τον Πρόεδρο του Τμήματος, ανακοινώνονται έγκαιρα στους φοιτητές μέσω και της ιστοσελίδας του Τμήματος.

β) Τα μέλη ΕΤΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΕΠ του οικείου Τμήματος δύνανται να προτείνουν πέντε (5) θέματα πτυχιακής εργασίας (με μέγιστο δύο (2) εξ' αυτών θέματα ερευνητικού/πειραματικού χαρακτήρα) σε συνεπίβλεψη με μέλος Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος, πριν την έναρξη του κάθε εξαμήνου. Τα θέματα, κατόπιν έγκρισής τους από τον Πρόεδρο του Τμήματος, ανακοινώνονται έγκαιρα στους φοιτητές μέσω και της ιστοσελίδας του Τμήματος.

3. Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας χρησιμοποιούνται, εφόσον είναι απαραίτητο, οι χώροι και ο εξοπλισμός, καθώς επίσης και τυχόν αναγκαία οικονομικά μέσα του ΔΙ.ΠΑ.Ε.. Πτυχιακή εργασία μπορεί να πραγματοποιηθεί επίσης εκτός ΔΙ.ΠΑ.Ε., σε οργανισμούς, ιδρύματα εσωτερικού και εξωτερικού, υπηρεσίες κ.λ.π., ύστερα από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

4. Τις περαιτέρω προϋποθέσεις ανάθεσης πτυχιακών εργασιών και κάθε σχετικό θέμα πέραν του παρόντος κανονισμού, ύστερα και από ενδεχόμενη τροποποίησή του, καθορίζει με απόφασή της η Συνέλευση του Τμήματος.

5. Κοινό θέμα πτυχιακής εργασίας **μπορεί να ανατεθεί σε μέχρι δύο (2) φοιτητές**, με ταυτόχρονα διακριτή κατανομή εργασίας σε κάθε φοιτητή.

6. Κάθε μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος (ή με συνεπίβλεψη ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, ΕΕΠ, όπως περιγράφεται στο Α.2α σχετικό) αναλαμβάνει την επίβλεψη πτυχιακών εργασιών **ανά εξάμηνο**.

7. Η ανάθεση πτυχιακής εργασίας γίνεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος (έντυπο Ανάθεσης – ανάληψης θέματος). Για καθεμία πτυχιακή εργασία ορίζει ένα μέλος της προηγούμενης παραγράφου ως επιβλέποντα της επεξεργασίας του θέματος. Επισημαίνεται ότι πέραν από την καθοδήγηση του φοιτητή στην αναζήτηση καλύτερης λύσης, ο επιβλέπων εισηγείται στον Τομέα (και εφόσον δεν υπάρχουν Τομείς, στη Συνέλευση του Τμήματος) την παροχή των αναγκαίων διευκολύνσεων σε χώρους και εξοπλισμό, καθώς και ενδεχόμενη υποστήριξη από μέλη του ΕΤΕΠ, όπου η συμβολή τους κρίνεται αναγκαία.

8. Για πτυχιακές εργασίες που πραγματοποιούνται σε χώρους εκτός Ιδρύματος, ο επιβλέπων έχει λόγο αναφοράς στο επιστημονικό και τεχνικό μέρος της εργασίας.

9. α) Η ανάθεση πτυχιακής εργασίας πραγματοποιείται μετά την έναρξη κάθε διδακτικού εξαμήνου, ενώ η διάρκεια εκπόνησής της, σύμφωνα με τους αριθμούς πρωτοκόλλου ανάθεσης/υποβολής, ορίζεται από τέσσερις (4) έως δώδεκα (12) μήνες. Οι φοιτητές έχουν το δικαίωμα διακοπής εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας για σοβαρούς λόγους (π.χ. προσωπικούς, υγείας), με την υποβολή αιτιολογημένης αίτησής τους προς τον Πρόεδρο του Τμήματος, που αφού εξεταστεί και εφόσον εγκριθεί η διακοπή εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας, ο χρόνος δεν προσμετράται στο συνολικό χρόνο ολοκλήρωσης της πτυχιακής. Πριν τη λήξη του ακαδημαϊκού έτους εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας, μπορεί να ακυρωθεί μία πτυχιακή εργασία μετά από τεκμηριωμένη αίτηση του επιβλέποντος καθηγητή (π.χ. αδικαιολόγητη παραβίαση του συμφωνηθέντος χρονοδιαγράμματος, έλλειψη συνεργασίας με τον φοιτητή) προς τον Πρόεδρο του Τμήματος.

β) Ο τίτλος της πτυχιακής εργασίας δύναται να τροποποιηθεί μετά από έγγραφη αίτηση και αιτιολόγηση του επιβλέποντα καθηγητή προς τον Πρόεδρο του Τμήματος. Δεν επιτρέπεται η εξολοκλήρου αλλαγή του τίτλου έτσι ώστε να μην υπάρχει συνάφεια με τον προηγούμενο τίτλο.

10. Για να ανατεθεί σε φοιτητή πτυχιακή εργασία, πρέπει αυτός να βρίσκεται κατ' ελάχιστο στο 6^ο εξάμηνο φοίτησης.

11. Τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν σε αυτούς που συνέβαλαν στην εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας.

12. α) Ο επιβλέπων καθηγητής, καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας έχει την επιστημονική ευθύνη της εκπόνησής της και είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της προόδου της. Συγκεκριμένα, ο καθηγητής επιβλέπει την πρόοδο στην επεξεργασία του θέματος σε όλα τα στάδια της εκπόνησής της, καθοδηγεί τους φοιτητές στην αναζήτηση της καλύτερης λύσης, συμβουλεύει, ελέγχει και ασκεί εποικοδομητική κριτική. Υποδεικνύει τις κατάλληλες βιβλιογραφικές πηγές και φροντίζει για την παροχή των διευκολύνσεων που κρίνονται απαραίτητες για την υλοποίηση της πτυχιακής (π.χ. έγγραφα προς επιστημονικές επιτροπές φορέων για την έγκριση συλλογής των δεδομένων). Η εποπτεία της πτυχιακής εργασίας από τον επιβλέποντα καθηγητή πραγματοποιείται μέσω προσωπικών συναντήσεων με τον φοιτητή στους χώρους του Ιδρύματος σε ώρες και ημέρες που συναποφασίζονται και συμπληρωματικά με οποιοδήποτε άλλο τρόπο θεωρηθεί απαραίτητος (τηλεφωνικά ή ηλεκτρονικά: email, τηλεδιάσκεψη). **Ο επιβλέπων καθηγητής οφείλει να έχει τακτές συναντήσεις με τους φοιτητές και να επιβλέπει την υλοποίηση της εργασίας στο πλαίσιο του χρονοδιαγράμματος.**

β) Ο φοιτητής οφείλει να συνεργάζεται με τον επιβλέποντα καθηγητή σε τακτά χρονικά διαστήματα και να τον ενημερώνει αμέσως για τυχόν δυσκολίες που προκύπτουν. Πρέπει να πραγματοποιεί το έργο του, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και να υποβάλει τα γραπτά κείμενα που απαιτούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Να μην ασκεί πιέσεις στον καθηγητή για άμεση διόρθωση της πτυχιακής εργασίας, όταν είναι εκπρόθεσμοι σε ό,τι αφορά το χρονοδιάγραμμα. Στην περίπτωση κοινού θέματος από δυο φοιτητές (όπως ορίζεται στην παρ. 5), οι φοιτητές οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να ανταποκρίνονται ισότιμα στο φόρτο εργασίας. Εάν συστηματικά μέλος της ομάδας δε διευκολύνει το έργο της και δεν υπάρχει βελτίωσή του στην επισήμανση του καθηγητή, μπορεί να ζητηθεί αποχώρησή του από την ομάδα με όλες τις συνέπειες που αυτό συνεπάγεται.

13. Ορίζεται η εξέταση – παρουσίασή της να πραγματοποιείται τις επόμενες δέκα (10) ημέρες μετά τη λήξη της εκάστοτε εξεταστικής περιόδου (χειμερινού/εαρινού εξαμήνου και

επαναληπτική εξεταστική Σεπτεμβρίου) ενώπιον τριμελούς εξεταστικής επιτροπής αποτελούμενη από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος (μέγιστο 1 (ένα) μέλος ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, ΕΕΠ στην εκάστοτε εξεταστική επιτροπή), εκ των οποίων ένας είναι ο επιβλέπων ως εισηγητής. Την ημερομηνία και ώρα εξέτασης – παρουσίασής την καθορίζουν από κοινού τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής.

14. Την παρουσίαση πτυχιακής εργασίας μπορούν, ύστερα από κατάλληλη δημοσιοποίηση του χρόνου και του τόπου διεξαγωγής της, να παρακολουθήσουν όλα τα μέλη Δ.Ε.Π., ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, ΕΕΠ, καθώς και οι φοιτητές του Τμήματος ή της Σχολής.

15. Σε περίπτωση έλλειψης μελών Δ.Ε.Π. συναφούς ειδικότητας στο ίδιο Τμήμα, η επιτροπή εξέτασης συμπληρώνεται από μέλη άλλου Τμήματος, που έχουν συνάφεια με το αντικείμενο. Τα μέλη της επιτροπής εξέτασης παρακολουθούν υποχρεωτικά την παρουσίαση της εργασίας και υποβάλλουν διευκρινιστικές και εξεταστικές ερωτήσεις, ώστε να διαμορφώσουν άποψη τόσο για την ορθότητα και πληρότητα της λύσης που δόθηκε στο πρόβλημα, όσο και για τον βαθμό συμμετοχής στην εργασία καθενός από τους φοιτητές που τη συνέγραψαν. Βαθμολογούν ως προς καθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και όταν η πτυχιακή εργασία έχει ανατεθεί σε περισσότερους από έναν φοιτητές βαθμολογούν χωριστά τον καθένα.

16. Σε κάθε περίπτωση που μια πτυχιακή κρίνεται ως ελλιπής, αναπέμπεται για συμπληρωματική επεξεργασία, οπότε επαναλαμβάνεται η διαδικασία υποβολής και παρουσίασής της, όπως ορίζεται στις προηγούμενες παραγράφους 12, 13, 14.

17. Κάθε διαφορά αξιολόγησης πέραν των τριών (3) μονάδων πρέπει να συνοδεύεται από ειδική αιτιολόγηση.

18. Μετά την έγκρισή της από τον επιβλέποντα καθηγητή, ο φοιτητής υποχρεούται να παραδώσει στη Γραμματεία του Τμήματος ένα (1) CD-ROM που είναι γραμμένη η πτυχιακή εργασία μέσα σε χάρτινο ή πλαστικό φάκελο (για τον ατομικό φάκελο του φοιτητή) και ένα (1) CD-ROM στη βιβλιοθήκη. Επίσης, ο φοιτητής οφείλει να παραδώσει σε έντυπη μορφή την πτυχιακή του εργασία σε τρία (3) αντίτυπα στο κάθε μέλος της εξεταστικής επιτροπής, εφόσον εκείνα το θελήσουν.

19. Συγκεντρωτικά, κατά τη διαδικασία εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας συμπληρώνονται τα εξής έντυπα: **i) Ανάθεσης – ανάληψης θέματος και ii) Αποτελέσματος εξέτασης, με την κατάθεση και του δικαιολογητικού(1 CD-ROM), αποκλειστικά από τον επιβλέποντα καθηγητή, εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ημέρα της εξέτασης.**

20. Λογοκλοπή

α) Δεν επιτρέπεται η λογοκλοπή κατά τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας τους. Στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται λογοκλοπή, τα αρμόδια όργανα του Τμήματος επιβάλλουν αυστηρές κυρώσεις, στο πλαίσιο των κειμένων διατάξεων. Η λογοκλοπή αφορά στην οικειοποίηση πνευματικής ιδιοκτησίας άλλων. Συγκεκριμένα, είναι η παρουσίαση από τον φοιτητή-συγγραφέα, εκούσια ή ακούσια, οποιασδήποτε αναφοράς στο έργο (κείμενο, αδημοσίευτες ιδέες/απόψεις γραφήματα, πίνακες, διαγράμματα, ερωτηματολόγια, εικόνες, φωτογραφίες, βίντεο, μουσική και οποιοδήποτε άλλο οπτικοακουστικό υλικό) άλλου ατόμου χωρίς να γίνεται σαφής βιβλιογραφική παραπομπή (reference) στην πηγή αυτή. Στην περίπτωση κειμένων, «άμεση» θεωρείται η λογοκλοπή στην περίπτωση αντιγραφής με την απουσία παραπομπής, ενώ «έμμεση» θεωρείται το αποτέλεσμα σύνθεσης διαφόρων εδαφίων σε νέα μορφή κειμένου (π.χ. copy & paste), με την απουσία παραπομπής. Λογοκλοπή επίσης αποτελεί η «παραφράση» ή «μεταποίηση» του πρωτότυπου κειμένου χωρίς παραπομπή. Τέλος, λογοκλοπή θεωρείται η αναφορά μέρους/τμήματος του

πρωτοτύπου, ενώ το υπόλοιπο είναι προϊόν λογοκλοπής. Η έκταση της λογοκλοπής ποικίλλει από μια μεμονωμένη φράση/πρόταση μέχρι και ολόκληρη εργασία. Η δημοσίευση του έργου ενός άλλου ατόμου χωρίς αναφορά στην πηγή και χωρίς τη συγκατάθεση του, αποτελεί όχι μόνο ηθικό παράπτωμα, αλλά και παραβιάζει το νόμο για τα πνευματικά δικαιώματα και μπορεί να επιφέρει νομικές κυρώσεις. Δυστυχώς το φαινόμενο της λογοκλοπής έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις στο χώρο της Ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης (από τους φοιτητές έως τους πανεπιστημιακούς δασκάλους), όπως επισημαίνεται σε σχετική διακήρυξη που υπογράφηκε από 344 επιστήμονες και ερευνητές (http://www.ntua.gr/announcements/dse/uploads/2011-01-24_378955_Diakiriksi.pdf). Άλλες ενέργειες που παραβιάζουν βάνουσατους κώδικες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας/ακεραιότητας είναι:

- i. Η ανάθεση σε άλλον της εκπόνησης μέρους ή του συνόλου μίας εργασίας και η αγορά, κλοπή ή δανεισμός μιας εργασίας που έχει συγγραφεί από άλλον και παρουσίασή της ως προσωπική εργασία.
- ii. Η αντιγραφή μιας εργασίας ή ενός άρθρου από το διαδίκτυο.
- iii. Η συνεργασία φοιτητών για τη συγγραφή μια εργασίας χωρίς αυτό να ενημερωθεί και να συμφωνήσει ο διδάσκων.
- iv. Η εκπόνηση μέρους ή του συνόλου μιας εργασίας για λογαριασμό κάποιου άλλου (με πληρωμή ή χωρίς πληρωμή).
- v. Η χρήση της ίδιας εργασίας σε δύο ή περισσότερα μαθήματα ή η χρήση μέρους ή του συνόλου μίας εργασίας στο κείμενο της πτυχιακής εργασίας χωρίς αναφορά.

β) Κανόνες αποφυγής της λογοκλοπής: (i) Η χρήση αυτούσιου κειμένου που αντλείται από άλλη εργασία μπαίνει πάντοτε σε εισαγωγικά ή πλάγια γραμματοσειρά (*italics*) και οπωσδήποτε πρέπει να αναφέρεται η πηγή και ο αριθμός της σελίδας. Ωστόσο, να χρησιμοποιείτε αυτούσιο κείμενο μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο (π.χ. ορισμός). Όταν το κείμενο στα εισαγωγικά υπερβαίνει τις 5-6 γραμμές να εμφανίζεται επιπροσθέτως σε ξεχωριστή παράγραφο και με μεγαλύτερη εσοχή της παραγράφου, δεξιά και αριστερά, σε σχέση με το κυρίως κείμενο. (ii) Όταν διαβάζετε και μεταφέρετε με δικά σας λόγια την κατανόηση / ερμηνεία αυτού που διαβάσατε από άλλη πηγή, πρέπει και πάλι να γίνεται παραπομπή. (iii) Δεν πρέπει να μεταφράζετε αυτολεξεί ένα κείμενο και να μεταφέρετε την μετάφραση αυτή στην πτυχιακή εργασία (iv) Προσπαθείτε να κάνετε ξεκάθαρο στο κείμενο της πτυχιακής εργασίας τι αποτελεί προϊόν δικής σας εργασίας (σκέψης, άποψης, ερμηνείας) και τι προϊόν εργασίας άλλου ατόμου, κάνοντας αναφορά συστηματικά στις παραπομπές και τοποθετώντας τις εκεί που πρέπει.